

*«El premi a la creativitat prové més del fet
de ser creador que del reconeixement.»*

THEODORE LIDZ

1 DE WARHOL A DALÍ

El feix de contactes de Piero Palazzolo era més real del que Manuel Solbes suposava. El venecià coneixia gent a Nova York, però a més prodigava pertot la seua simpatia natural i queia en gràcia. El valencià només estrenyia mans amigablement, quan intuïa que l'estava presentant, perquè no entenia un borrall de les converses. Pagava la seua absoluta incompetència en una llengua que li semblava un xip-xap consonàntic insuportable pronunciat amb la boca tancada.

—No sé com he pogut pensar que m'ho trauria de les mans. Vaig anar a Venècia sense saber italià, però això és diferent, he sigut temerari.

—Has vingut perquè et fascinen les avantguardes i vols ser dins de l'ull de l'huracà que regira les tendències. Si hi ha un moviment artístic a punt de nàixer, s'està incubant aquí —li etzibà Piero amb un somriure.

—Això és veritat. Aquí, i no a Madrid o Barcelona, com pensava de jove. M'agraden les grans ciutats i aquesta és, segurament, la que culmina el concepte.

—Pintaràs gratacels, ara?

—M'hi hauries d'obligar. A mi aquest bigarrament de gent i llum m'inspira tota una altra cosa, ja ho saps —aclarí Manuel.

–Sí, sí, la taca. La maleïda taca de color, l’harmonia, la desconstrucció de l’equilibri i la presència de l’absolut.

El pintor no va tenir temps d’esbrinar si la veu de l’amic estava amarada d’ironia o només repetia fórmules emprades pels crítics de les seues exposicions a Gran Canària. Ai, els crítics, com retorçaven les intencions de l’artista fins a fer-ne una interpretació encara més creativa que l’obra mateixa!

S’acostava un home, era Kenneth Lane, el dissenyador de joies que seduïa el món des de la Gran Poma. Lane era un artista, però ningú crea un imperi sense ser també un comerciant, potser per això xarrotejava tan a gust amb Palazzolo. Apartà la vista uns segons per mirar el rellotge que portava al canell i es va disculpar per haver d’anar a una cita que no podia eludir.

–Me’n vaig a veure Leo Castelli, veniu?

Castelli, un italià d’origen hongarès nacionalitzat nord-americà, era també el galerista més considerat. Fou un dels impulsors de l’expressionisme abstracte com a moviment americà i descobrí el pop-art de Rauschenberg i Warhol, que amb ell van créixer fins a dominar l’escena plàstica. Com no havien de voler acompanyar-lo a la galeria més emblemàtica de la Nova York de les darreries dels anys setanta?

Parlar en italià amb Castelli fou un regal. El galerista els va atendre com a amics i s’emportà Manuel a visitar el seu reialme d’una tercera planta del carrer Mercer, plena a vessar de treballs dels millors pintors i escultors del moment. El va impressionar el contrast de les peces amb les parets cara vista, que conservaven les escorxadures originals. Era l’estètica industrial que dominaria els ambients artístics durant algunes dècades. Claes Oldenburg havia instal·lat una escultura

foradant els forjats, l'obra travessava la galeria Sonnabend de la segona planta i la galeria Solomon de la primera planta fins a arribar al carrer. Amb Castelli portant-lo del braç, amunt i avall, se sentia part d'aquell món.

S'acomiadà convidant-los a una festa organitzada per Maxime de Lafalaise per celebrar el final del rodatge d'una pel·lícula d'Andy Warhol. Lafalaise era més coneguda com a model i dissenyadora de moda, però també fou actriu *underground*. Lafalaise i Warhol treballaven tan colze a colze que en algun moment se la definí com la mare de la factoria Warhol.

Una dotzena de persones ocupaven la taula principal, entre les quals hi havia el mateix Warhol, Lafalaise, el banquer David Rockefeller i el dissenyador de moda Giorgio Sant'Angelo. La taula dels convidats de segona era a part, vuit persones amb el pintor Manuel Solbes Arjona i el marxant d'art Piero Palazzolo.

En acabar de sopar, els cambrers del restaurant Maxim's van agafar les estovalles per les quatre puntes i les van lligar com un mocador de fer farcells, sense immutar-se pel soroll de trencadissa que feia la vaixel·la i la cristalleria que quedava atrapada a l'interior, amb les salseres, les ampolles i les restes de menjar. Pararen taula de nou, arrenjerant-hi aquest colp totes les cadires. Els convidats marginals es barrejaren amb els importants i Piero se les va manegar per seure amb Manuel just al davant d'Andy Warhol.

No li va servir de res. Tota l'estona lamentà aquella ignorància idiomàtica que l'abocava a parlar únicament amb Palazzolo i Castelli.

–Pregunta-li pel laberint –suggerí Manuel a Piero.

L'amic no li va fer cas. El valencià estava obsessionat aquells dies per les lectures sobre el laberint, que representa la cerca inconscient de la identitat, amb la particularitat que la persona ignora que està donant voltes infructuoses, només ho comprèn quan n'ha eixit. Qui és a dins, buscant-se, no sap que està perdut, no sap ni si avança o retrocedeix. Manuel pensava que pintar era l'única cosa que el mantenia fora del laberint.

Se'n va anar a casa content. No era poca cosa haver sopat amb Andy Warhol i, per estrany que pugja semblar, el contacte no acabà aquí. Piero i Manuel van trobar Warhol pel carrer en una altra ocasió, i l'artista els acompanyà a prendre el te. El resultat fou el mateix, Palazzolo va traure profit de l'entrevista perquè parlava anglès, Manuel només va poder restar allà i escoltar, fent veure que estava molt interessat en tot el que deien.

Nova York era, sens dubte, una ciutat d'artistes. Per això hi havia, també, magnífiques botigues de materials. El valencià es mirava els olis dins d'una del carrer Mercer pel febrer de l'any 1980, pensarós davant del fet que n'hi haguera tanta diversitat: foscos, espessos, liquats, mats... ell que s'havia educat amb l'aiguarràs i l'oli de llinosa comprats a la drogueria del Soldat, la mateixa botiga que li venia a la mare el lleixiu i el sabó de Marsella. Ni es va adonar que s'havia produït un silenci anòmal fins que sentí una mà tocant-li suauement la llarga cabellera tenyida amb henna. Es girà i va veure Salvador Dalí. L'assaltà una vergonya immensa davant del geni, estava tan commocionat que experimentà una sensació física d'encongiment, com si les sabates s'acostaren als ulls.